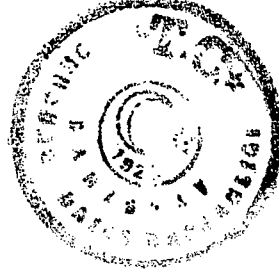

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

Davacı : Mauri Maya Sanayi A.Ş.
Vekilleri : Av. Gönenç Gürkaynak, Av. Şadi Öz
Yıldız Mah. Çitlenbik Sok. No:12 Beşiktaş/İSTANBUL
Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent /ANKARA
Vekili : Av. Dr. Nagehan Özseyhan, aynı adreste

İstemin Özeti : 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlâl edildiği belirtilerek davacıya para cezası verilmesi hakkındaki Rekabet Kurulu'nun 23.09.2005 tarih ve 05-60/896-241 sayılı kararının davacı şirkete ilişkin kısımlarının; uyumlu eylem karinesi getirilerek, ispat külfetinin karşı tarafa yüklenmesine ilişkin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin son iki fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu, Kurul kararında başvuru yollarının gösterilmediği, Kanun'un 53. maddesi uyarınca Kurul kararlarının üyelerce imzalanması gerekirken, kendilerine gönderilen kararın imzasız olduğu, ticari sır gerekçesiyle kararların gerekçesiz hale getirildiği, Kanun'un 52. maddesine aykırı olarak kararda bütün delillerin ve savunmaların değerlendirilmediği, önceki dönemlerde aşırı rekabet nedeniyle çok büyük zararlar edildiğinden, fiyatı diğer teşebbüslerden bağımsız olarak artırmak zorunda kaldıkları, uyumlu eylemin ispatı için paralel davranışın bulunması gerektiği, bu şekilde bilinçli bir davranışın Kurul kararında ortaya konulmadığı, dava konusu kararın, ilgili sektörle ilgili olarak bu karardan daha önce alınan Kurul kararlarına aykırı olduğu, Şubat 2003-Kasım2003 arasındaki fiyat hareketlerinin, ekonomik ve rasyonel gerekçelerle arttığı ortaya konulmasına karşın, bu durumun Kurul kararında değerlendirilmediği, rekabet ihlali olduğu kabul edilen dönemin hatalı belirlendiği, fiyatın son zam tarihi olan Şubat 2002 seçilmesinin daha uygun olacağı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Kararların yazılması başlıklı 4054 sayılı Kanun'un 53. maddesinde, kararların toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanacağı ve aslının Kurul arşivinde saklanacağı belirtilmiştir, bu madde hükmü uyarınca, taraflara kararın tasdikli fotokopilerinin gönderildiği, bilindiği gibi taraflara tebliğ edilen Danıştay kararlarının da imzasız olduğu, Kanun'un 55. maddesinde başvuru yollarının gösterildiği, 4054 sayılı Kanun'un 25., 47. ve 53. maddelerinde teşebbüslerin ticari sırlarının korunacağına kurala bağlandığı, dolayısıyla ticari sır içeren bilgilerin, diğer rakip teşebbüslere verilmesinin Kanun'a aykırılık oluşturacağı, önceki Kurul kararları ile dava konusu Kurul kararı arasında bir çelişki bulunmadığı, önceki kararlarda ekonomik ve rasyonel gerekçelerle paralel davranışların açıklanabildiği, dava konusu kararda ise, fiyattaki artış oranının davacılar tarafından açıklanamadığı belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : Dava dosyasında mevcut bilgi ve belgelerin, mevzuat hükümleriyle birlikte incelenmesinden; ekmek mayası üreticisi teşebbüslerin, piyasa koşullarında objektif herhangi bir değişme olmaksızın, üretim

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

maliyetlerindeki artışın ve enflasyon oranlarının hayli üzerinde fiyat artışına gitmeleri ve bu artışları başlangıçta üst üste iki ay ve yüksek oranda gerçekleştirebilmeleri ve ilerleyen zamanlarda da istikrarlı bir şekilde fiyat artış trendlerini devam ettirmeleri nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan uyumlu eylem davranışında buldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Ancak Kanun'un 16. maddesi uyarınca, Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan davranışların işlenmesi ve bu durumun Kurul'ca saptanması halinde, saptanan davranışın eylem tarihi dikkate alınarak para cezasına konu teşkil edeceği açık bulunduğundan, ilgililerin eylem tarihinden bir yıl önceki malî yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden cezalandırılması gerekmektedir.

Rekabet kurulu kararıyla, davacı şirket tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin Şubat 2003-Kasım 2003 döneminde ihlâl edildiğinin saptanması nedeniyle, Kurul'ca davacı şirketin eylem tarihinden bir önceki malî yıl olan 2002 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi geliri üzerinden cezalandırılması gerektiğinden, soruşturma açılması tarihi esas alınarak 2003 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelir üzerinden para cezası verilmesinde hukuka uyulmuş bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu Kurul kararının davacıya ilişkin kısımlarının iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun Düşüncesi :Dava, davacı şirketinde aralarında bulunduğu şirketlerin yüksek oranlı ve birbirleriyle uyumlu fiyat artış suretiyle uyumlu eylem kapsamında 4054 sayılı Kanunun 4.maddesini ihlal ettikleri gerekçesiyle idari para cezasıyla cezalandırılmalarına ilişkin 23.9.2005 tarih ve 05-60/896-241 sayılı Rekabet Kurulu Kararının davacıya yönelik kısmının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4.maddesinde, belirli bir mal veya hizmet piyasasında rekabeti engelleme, bozma, ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin hukuka aykırı ve yasak olduğu hükme bağlanmış, aynı Kanununun 16.maddesinin 2.fıkrasında da bu Kanununun 4 ve 6.maddelerinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul kararı ile sabit olanlara iki yüz milyon liradan aşağı olmamak üzere teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerinin bir yıl önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının da aralarında bulunduğu ve ekmeğin hammadeleri arasında yer alan yaş maya ve maya üreticisi şirketlerin birlikte uyumlu eylem kapsamında yüksek fiyat uyguladıklarına ilişkin 31.3.2003 tarihli şikayet üzerine ön araştırma yapıldığı, ön araştırma üzerine elde edilen bilgi ve belgelere istinaden 11.3.2004 tarihli Kurul kararı ile soruşturma açılmasının kararlaştırıldığı ve soruşturma kapsamında Şubat 2003-Kasım 2003 döneminde yaş ekmek mayası pazarında faaliyet gösteren davacı şirketin

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

aynı piyasada faaliyette bulunan diğer şirketlerle birlikte yüksek oranlı ve uyumlu fiyat artışları yaptıkları, artış trendinin ekonomik gereklerle açıklanamadığı sonucuna varılması üzerine bu durumun 4054 sayılı Kanunun 4.maddesi kapsamında bir ihlal olduğuna ve bu eylemi gerçekleştirenlerin 2003 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirinin taktiren % 1 oranında idari para cezasıyla cezalandırılmalarına ilişkin dava konusu kararın alındığı anlaşılmıştır.

Ancak, Rekabet Kurulu'nun ihlalin Şubat 2003-Kasım 2003 dönemini kapsadığına dair tespitine rağmen eylem tarihinden önceki yıla ilişkin gayri safi gelirin para cezasının takdirinde esas alınması gerekirken soruşturma açılması kararının verildiği 2004 yılı dikkate alınarak davacının 2003 yılı gayri safi geliri üzerinden hesaplanmak üzere cezalandırılması yoluna gidildiği görülmüş olup, bu şekilde ceza tayininin yukarıda sözü edilen yasa maddelerine ve hukukun genel ilkelerine uygun bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kararın bu gerekçeyle iptaline karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce duruşma için önceden belirlenen 13.05.2008 tarihinde davacı vekillerinden Av. Gönenç Gürkaynak'ın, davalı Kurum vekili Av. Dr. Nagehan Özseyhan'ın geldikleri, Danıştay Savcısının hazır bulunduğu görülmekle açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun söz verilip dinlendikten ve Danıştay Savcısının düşüncesi alındıktan sonra, taraflara son kez söz verilip duruşma tamamlandı. 2577 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca dava dosyası incelenip, davacının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin son iki fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ciddi bulunmayarak gereği görüşüldü:

Dava, Rekabet Kurulu'nun 23.09.2005 tarih ve 05-60/896-241 sayılı kararının davacıya ilişkin kısımlarının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

- Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,
- Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,
- Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,
- Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e. Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f. Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonominin ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir" hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

Aynı maddenin son iki fıkrasında da; uyumlu eylem karinesi getirilerek, bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesinin, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil edeceği, ekonomik ve rasyonel gerekçelere dayanmak koşuluyla taraflardan her birinin uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabileceği kuralı yer almaktadır.

Dava dosyasındaki bilgi ve belgelerin işlem dosyasıyla birlikte incelenmesinden; yaş ekmek mayası üreticilerinin maya fiyatlarını uyumlu eylem halinde birlikte artırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlâl edip etmediklerinin tespiti amacıyla ilgili teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde yürütülen soruşturma sonucunda dava konusu Rekabet Kurulu kararının alındığı, buna göre Kurul tarafından, ekmek mayası türleri arasında, yaş ekmek mayasının endüstriyel pazarda ağırlıklı olarak kullanıldığı, firmaların faaliyetlerinin çok büyük bölümünün yaş ekmek mayası ile ilgili olduğu ve özellikleri itibarıyla diğer tür mayalardan ayrıldığı dikkate alınarak, ilgili ürün pazarının "yaş ekmek mayası" olarak kabul edildiği, soruşturmaya konu olan pazarın, homojen bir ürün olan yaş ekmek mayasının az sayıda satıcı tarafından, endüstriyel alıcı olarak nitelendirilebilecek çok sayıdaki tek tip müşteriye arz edildiğinden, oligopolistik bir yapı sergilediği, stratejik davranışlarda bulunurken rakiplerini de gözetmek zorunda bulunan teşebbüslerin faaliyet gösterdiği oligopolistik

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

pazarlarda, herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem olmamasına rağmen özellikle fiyatlarda paralel hareketler gözlenebildiği, zira, fiyat artışı yapmayı planlayan bir teşebbüsün rakiplerinin kendisini takip edeceklerinden emin olmadan bu artışı yapmasının oldukça zor olduğu, ilgili ürünün homojen ve haberleşmenin kolay olduğu oligopolistik pazarlarda gözlemlenen paralel fiyat hareketlerinin uyumlu eylem olarak değerlendirilmesinin güçleştiği, ancak, bu durum oligopolistik pazarlardaki paralel fiyat hareketlerinin hiç bir zaman uyumlu eylem olarak yorumlanamayacağı anlamına da gelmediği, aksine, söz konusu paralel davranışların pazarın oligopolistik yapısının mı, yoksa teşebbüslerin anlaşma veya uyumlu eylemlerinin mi sonucu olduğu konusunun değerlendirilmesi gerektiği anlamına geldiği, zira, söz konusu oligopolistik pazar ne kadar şeffaf, ürün ne kadar homojen olursa olsun, fiyat artışı gerçekleştiren teşebbüsü rakiplerinin takip etmeme riskinin her zaman bulunduğu, bu riski azaltmaya yönelik olarak teşebbüslerin ileriye dönük fiyat hareketlerini rakiplerine bildirmelerinin teşebbüsler arası bir anlaşma veya uyumlu eylemin göstergesi olabileceği, ilgili ürün olan yaş ekmek mayasının kullanıcısı olan fırınların, endüstriyel alıcılar olmalarının da etkisiyle üretimde kullandıkları maya markaları arasında herhangi bir fark gözetmediği, birçoğu birden fazla markayı aynı anda üretimde kullanabildikleri gibi, bir markadan diğerine rahatlıkla geçebildikleri, marka bağımlılığının yok denilecek kadar az olduğu, ekmek mayası pazarında, kullanıcılar açısından homojen bir ürün olan mayanın satışlarının artırılmasında reklam, tanıtım, ürün çeşitlendirme gibi faaliyetlerin fazla etkili olmadığı ve "fiyat"ın tek rekabet aracı olarak kaldığı, bu bilgiler ışığında Türkiye ekmek mayası pazarında Pak Gıda, Özmaya, Mauri Maya, Akmaya olmak üzere dört üretici firmanın faaliyet gösterdiği, Kurul tarafından bu pazardaki fiyat hareketlerini belirlemek üzere, pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin Haziran 2002–Kasım 2003 dönemindeki fiyatlandırma stratejilerinin incelendiği, ilgili firmalar hakkında daha önce yapılan ve sonuçlandırılan maya incelemeleri kapsamında, 2002 yılı Mayıs ayına kadarki fiyat hareketlerinin değerlendirilmesinin yapılması, ayrıca, Aralık 2003 tarihinde soruşturma muhatabı firmalar hakkında başka bir ön araştırma yapılması nedeniyle, Haziran 2002–Kasım 2003 dönemindeki fiyat hareketlerinin ve maliyetlerinin incelendiği, Haziran 2002–Kasım 2003 dönemi fiyat hareketleri içinde en dikkat çekici olan artışların, Mart ve Nisan 2003 aylarında görülen artışlarda yaşandığı, Haziran 2002'den Mart 2003'e kadar düşme eğilimi gösteren aylık ortalama maya fiyatlarının, ilk defa Mart ayında herhangi bir objektif neden olmaksızın dört firma için de arttığı, Mart 2003'te pazar payı en büyük firma olan Pak Gıda'nın fiyatlarını 552.360 TL'den 649.080 TL'ye yükselttiği, bu artışın oranının %17,5 olduğu, bu ayda Özmaya'nın fiyatlarını yine son 1,5 yıl içinde ilk defa 547.099 TL'den 770.010 TL'ye yükselttiği ve artış oranının %40,7 olduğu, Maurimaya'nın da aynı anda fiyatlarını 569.907 TL'den 690.521 TL'ye %21,1 oranında artırdığı, bir diğer üretici Akmaya'nın ise fiyatlarını Şubat 2003'ten Mart 2003'e 607.351'den 767.502'ye %26,3 oranında artırdığı, Mart 2003'te dört firmanın aynı anda yaptığı fiyat artışları birlikte değerlendirildiğinde, dokuz aylık dönemde fiyatların istikrarlı bir şekilde azalırken, ilk defa Mart ayında uyumlu bir biçimde ve ortalama

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

%26,4 oranında arttığına görüldüğü, Haziran 2002-Kasım 2003 tarihleri aralığında dikkat çekici bulunan ikinci fiyat hareketinin ise, Mart 2003'teki ilk artışı takip eden Nisan 2003'teki ikinci fiyat artışı olduğu, bu ayda Pak Gıda'nın fiyatlarını %66,2 oranında; Özmaya'nın fiyatlarını %43,3 oranında; Maurimaya'nın %40,9 oranında ve Akmaya'nın fiyatlarını %37,5 oranında artırdıkları, Nisan ayı fiyat artışlarının ortalama olarak %47 civarında gerçekleştiği, şikâyete konu yüksek oranlı fiyat artışlarının başlangıç tarihi olan Şubat 2003 öncesi dönemde fiyatların rekabet ihlâli oluşturacak şekilde artmadığı, ancak Şubat 2003 tarihinden sonra dört firmanın da fiyatlarında ciddi oranda artışlar meydana geldiği, bu nedenle soruşturma konusu uyumlu eylemin başlangıç tarihinin Şubat 2003 sonrası olduğu, belirlenen bu uyumlu eylem döneminde, Pak Gıda'nın fiyatlarını %180 oranında, Özmaya'nın fiyatlarını %205 oranında, Maurimaya'nın fiyatlarını %146 oranında ve Akmaya'nın fiyatlarını da %172 oranında artırdığı, bu noktada belirtilen bu fiyat artışlarının aynı dönemde gerçekleşen enflasyonla karşılaştırıldığında, fiyat artışlarının gerçekleşen tüm TEFİ türlerinin yaklaşık 25-30 katı civarında olduğunun görüldüğü, ilk yazılı savunmalarda, maya üreticilerinin benzer koşullarda faaliyet göstermeleri nedeniyle maliyet yapılarının da benzer olduğu, fiyat artışlarının maliyet artışlarından kaynaklandığı, bu nedenle satış fiyatlarının artış oranlarındaki paralelliklerin uyumlu eylem olarak değerlendirilmemesi gerektiği yönündeki iddialar üzerine, Kurum tarafından bu konuya ilişkin olarak, soruşturma döneminde maya üreticilerinin maliyet yapılarının ve fiyat artışlarının incelendiği, soruşturma muhatabı teşebbüslerin maya üretiminde kullandığı girdilerden beş ana kalemin dikkate alındığı, bu girdilerin melas, elektrik, fuel oil, ambalaj malzemeleri ve kimyasal maddeler olduğu, ancak teşebbüsler arası üretim yapılarının farklı olması nedeniyle fuel-oil'e ilişkin verilerin teşebbüsler arası bir kıyaslama imkânı vermediğinden, değerlendirme dışı bırakıldığı, Şubat 2003-Kasım 2003 dönemdeki gerçekleşen fiyat hareketleri aynı dönemde gerçekleşen birim maliyetler ile karşılaştırıldığında; ortalama satış fiyatlarının bahse konu dönemde yaklaşık olarak Pak Gıda'da %180, Özmaya'da %205, Akmaya'da %172, Maurimaya'da %146 oranında artış gösterdiği, buna karşın söz konusu dönemde birim üretim maliyetinde ise yaklaşık Özmaya'da %2,9 artış, Pak Gıda'nın %6,8 artış, Maurimaya'da %1,5 artış ve Akmaya'da %2,9 oranında bir azalış olduğu, bu durumda, ortalama satış fiyatlarının yaklaşık olarak birim maliyetlerdeki artışa kıyasla teşebbüs bazında yaklaşık Özmaya'da 70 kat, Pakmaya'da 26 kat, Maurimaya'da 97 kat ve Akmaya'da 172 kat arttığı, diğer bir deyişle söz konusu firmaların gerçekleştirdikleri yüksek oranlı fiyat artışlarını maliyetlerinde meydana gelen artışlarla açıklamanın mümkün olmadığı, davacılar tarafından önceki dönemlerde aşırı rekabet nedeniyle çok büyük zararlar edildiğinden, fiyatı diğer teşebbüslerden bağımsız olarak artırmak zorunda kaldıkları ileri sürülmesine karşın, 2001, 2002, 2003 yıllarında sektörde genel bir zarar yapısının bulunmadığının görüldüğü, bu bilgiler ışığında; uyumlu eylem dönemi içerisinde gerçekleşen fiyat artışlarının, ne gerçekleşen enflasyonla ne de üretim maliyetlerindeki artışla açıklanabildiği, ekmek mayasının halkın zorunlu olarak alması gereken bir ürün olduğu dikkate

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

alındığında ve ekmeğ mayası üreticisi dört firmanın, Şubat 2003-Kasım 2003 döneminde gerçekleşen fiyatlarının 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirildiğinde, Kanun'un 4. maddesinde tanımlanan "uyumlu eylem" kapsamında kaldığı, her ne kadar oligopolistik piyasalarda fiyat hareketlerinin benzerlik göstermesi oligopol tanımında yer alsada; dört firmanın birden piyasa koşullarında objektif herhangi bir değişme olmaksızın üretim maliyetlerindeki artışın ve enflasyon oranlarının hayli üzerinde fiyat artışına gitmelerinin ve bu artışları başlangıçta üst üste iki ay ve yüksek oranda gerçekleştirebilmelerinin ve ilerleyen zamanlarda da istikrarlı bir şekilde fiyat artış trendlerini devam ettirebilmelerinin uyumlu eylemden başka bir iktisadi gerekçesinin bulunmadığı, bu şekilde, aralarında davacı şirketin de bulunduğu teşebbüslerin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini açıkça ihlâl ettikleri anlaşılmaktadır.

Davacıya rekabet ihlâli nedeniyle, Rekabet Kurulu tarafından Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2003 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safî gelirinin yüzde biri üzerinden verilen idarî para cezasına gelince;

Davaya konu eylem ve işlem tarihinde yürürlükte bulunan Kanun'un "Para Cezaları" başlıklı 16. maddesinin ikinci fıkrasında, bu Kanun'un 4. ve 6. maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul kararı ile sabit olanlara, ikiyüz milyon liradan aşağı olmamak üzere, ceza verilecek teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerinin bir yıl önceki malî yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan gayri safî gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verileceği öngörülmüştür.

Bu düzenlemeler uyarınca Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan davranışların işlenmesi ve bu durumun Kurul'ca saptanması halinde, saptanan davranışın eylem tarihi dikkate alınarak para cezasına konu teşkil edeceği açık olduğundan, ilgililerin eylem tarihinden bir yıl önceki malî yıl sonunda oluşan yıllık gayri safî gelirleri üzerinden cezalandırılması gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; dava konusu Rekabet Kurulu kararıyla, Şubat 2003-Kasım 2003 döneminde, yaş ekmeğ mayası pazarında faaliyet gösteren Pak Gıda, Özmayaya, Mauri Maya ve Akmaya'nın yüksek oranlı ve birbiriyle uyumlu fiyat artışlarının ve söz konusu fiyat artış trendini sürdürmelerinin ekonomik ve rasyonel gerekçelere dayanmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlâl edildiğinden, aralarında davacı şirketin de bulunduğu söz konusu eylemleri gerçekleştiren maya üreticisi teşebbüslerin, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2003 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safî gelirinin % 1 oranında olmak üzere ayrı ayrı idarî para cezası ile cezalandırılmalarına karar verildiği görülmektedir.

Bu durumda, uyumlu eylem döneminin Şubat 2003-Kasım 2003 döneminde olması, başka bir deyişle rekabet ihlâlinin bu dönemde gerçekleşmesi nedeniyle, Kurul'ca davacı şirketin, eylem tarihinden bir önceki malî yıl olan 2002 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safî geliri üzerinden cezalandırılması gerektiği açıktır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/1381
Karar No : 2008/4389

Ancak, 13.05.2008 tarihli duruşmada davalı idare vekili tarafından sunulan belgelerden; davacı şirketin 2003 yılı gayri safi gelirin 13.361.808-YTL, 2002 yılı gayri safi gelirin ise, 14.865.328-YTL olduğu, duruşma sırasında davacı vekili tarafından da bu durumun kabul edildiği görülmekle, davacının 2003 yılı gayri safi gelirin, 2002 yılından daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla, davacıya soruşturma açılması tarihi esas alınarak 2003 yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelir üzerinden para cezası verilmesinde 4054 sayılı Kanun'a aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 138,60-YTL yargılama giderlerinin davacı şirket üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca davalı vekili için takdir olunan 1.100,00-YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, 23.05.2008 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Ali	Orhun	Suna	Zümrüt
ÖZTÜRK	ÖZTÜRK	YET	TÜRKOĞLU	ÖDEN
		(X)		

YARGILAMA GİDERLERİ :

Toplam Harç : 63,60-YTL
Posta Gideri : 75,00-YTL
TOPLAM :138,60-YTL

(X) Karşı Oy :

Oligopolistik bir yapısı bulunan pazarlarda, herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem olmamasına rağmen özellikle fiyatlarda paralel hareketler gözlemlendiğinden, bu tür pazarlar için paralel davranışların Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan davranışlarından sayılabilmesi için rekabeti ortadan kaldırma amacıyla yapılması gerekmektedir.

Yaş ekmek mayası pazarı da dört teşebbüsün faaliyet gösterdiği dar oligopol piyasa özelliği göstermektedir. Soruşturma raporunda da yer verildiği üzere dört teşebbüsün 1kg yaş maya fiyatları 2002 Haziran'da 870-990 bin lira aralığında iken, bu fiyatlar 2003 Şubat'ında 550-600 bin lira aralığına kadar düşmüş ve bu tarihten sonra Kasım 2003 tarihinde 1,400-1,600 lira aralığına kadar tekrar yükselmiştir. Şubat-Kasım 2003 dönemindeki fiyat artışlarına bakıldığında %146 ile %205 arasında bir artış gözlenmektedir. Rekabet Kurulu, bu artışların enflasyon ve maliyetlerde meydana gelen artışlarla izah edilemeyeceği gerekçesiyle, teşebbüslerin uyumlu eylem halinde Kanun'un 4. maddesini ihlâl ettiğine karar vermiştir.

Kararda da belirtildiği üzere, 2002 yılı başında benzer bir şikâyetle ilgili olarak, Kurul Ağustos 2002 tarihinde ilgili ürün pazarında bir rekabet ihlâline rastlanmadığı tespitinde bulunmuştur. 2002 yılı başında 1kg yaş maya fiyatının ortalama 1.200.000 TL civarında olup, bu fiyat Kurul'ca anlaşmalı fiyat olarak görülmemiştir. 2002 yılındaki fiyat hareketleri izlendiğinde, dört teşebbüsün arasında bir fiyat rekabeti yaşandığı ve 2003 Şubatı'na kadar bu rekabetin sürdüğü görülmektedir. Bu tarihe kadar teşebbüsler aşırı fiyat rekabeti nedeniyle, zaman zaman fiyatlarını maliyetlerinin altında belirlemiştir. Fiyatların maliyetlerin altında olması teşebbüsler açısından sürdürülebilir bir durum değildir. Bunun sürmesi halinde ya teşebbüsler fiyatlarını yükseltmek durumunda kalacak ya da uzun dönemde teşebbüslerden bir kısmı piyasa dışına çıkacaktır. Dolayısıyla fiyatların artmasının objektif bir nedeni olduğundan buna bağlı olarak ve paralel fiyat artışlarının rekabeti ortadan kaldırma amacıyla yapıldığını kabule olanak bulunmamaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacı şirketlerin uyumlu eylem halinde birlikte fiyatı belirlediklerine ilişkin başkaca da bir tespit bulunmadığından, dava konusu Kurul kararının davacıya ilişkin kısmında hukuka uyarlık bulunmadığından, Kurul kararının davacıya ilişkin kısımlarının iptali gerektiği oyuyla, karara katılmıyorum.

Üye
Orhun YET

